

<http://digithum.uoc.edu>

Presentació

Recerca acadèmica sobre la Viquipèdia

Eduard Aibar

Professor agregat dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC
 Investigador del grup de recerca sobre Administració
 i Democràcia Electrònica (GADE) de l'IN3
eaibar@uoc.edu
<http://www.uoc.edu/webs/eaibar>

Mayo Fuster

Investigadora postdoctoral del Centre Berkman d'Internet i Societat (Universitat de Harvard)
 i de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (UAB)
Mayo.Fuster@EUI.eu
<http://www.onlinecreation.info/>

Data de publicació: maig de 2012

L'any passat es va celebrar el desè aniversari de la Viquipèdia. El 2011, després de deu anys d'existència, la Viquipèdia és el sisè lloc web més visitat a internet i una de les comunitats virtuals més actives. Actualment conté gairebé 20 milions d'articles, 3,7 dels quals pertanyen a la versió anglesa, la més extensa, tot i que hi ha 282 versions de la Viquipèdia en idiomes diferents. Té uns 365 milions de lectors habituals, prop de 90.000 editors regulars –tots voluntaris– i centenars de milers de persones que hi contribueixen d'una manera anònima i desinteressada.

La Viquipèdia és en realitat un dels nombrosos exemples de projectes de col·laboració massiva en línia, que han nascut sota l'empremta de la producció de programari lliure o de codi obert i del seu *modus operandi*. Alguns autors consideren que aquest nou tipus de col·laboració representa una forma innovadora de producció social, atès que té lloc al marge del mercat i de les regles habituals de la gestió empresarial, que opera amb èxit sense la intervenció d'estructures organitzatives jeràrquiques o sistemes gerencials de comandament, i que es desenvolupa mitjançant la cooperació de milers –o de milions, en algun cas– de persones, geogràficament disperses, que cooperen d'una manera voluntària i sense esperar cap recompensa directa per la seva feina.

Recentment s'ha proposat el terme *commons-based peer production* (producció del procomú entre parells) per a conceptualitzar el funcionament d'aquests sistemes de col·laboració en línia (Benkler, 2006). De fet, aproximadament des del 2005 hi ha hagut un interès creixent des de la comunitat científica, i

en particular des dels àmbits de les ciències socials i humanes, per a investigar aquest fenomen sense precedents a la història. Una revisió recent de la bibliografia científica sobre Viquipèdia identifica més de 2.100 articles científics i 38 tesis doctorals que tenen la Viquipèdia o els seus projectes germans com a objecte d'anàlisi. La motivació i tipologia dels participants, la forma d'organització i de governança, l'estructura normativa, les dinàmiques d'edició, la qualitat i fiabilitat dels continguts, els usos docents i el rol de la tecnologia són alguns dels temes més recurrents en la literatura científica sobre la Viquipèdia (Okoli, 2009; Geert, Tkacz, 2011).

Aquest número de *Digithum* vol contribuir a aquesta incipient literatura acadèmica sobre la Viquipèdia. Tanmateix, en contrast amb la major part d'aquesta literatura, que s'ha focalitzat, principalment, en la versió anglesa, aquest número inclou anàlisis d'altres viquipèdies i d'aspectes poc tractats fins ara. En conjunt el número dona una idea prou clara de la riquesa d'aproximacions teòriques i metodològiques que permet l'estudi de la Viquipèdia i dels seus projectes germans.

Igualment, aquest número ens permet copsar la profunditat i la multiplicitat dels impactes socials i culturals de la Viquipèdia: els textos que presentem tracten qüestions que van del seu desenvolupament i impacte en el món comercial i en la visibilitat pública de les grans corporacions (a l'article de Marcia W. DiStaso i Marcus Messner) al paper de la Viquipèdia en la difusió de la cultura i del patrimoni monumental (a l'article d'Emilio José

Rodriguez *et al*). L'article d'Antoni Oliver i Salvador Climent ens acostava a l'ús de la Viquipèdia com a corpus de coneixement estructurat, en el marc de la recerca puntera en processament del llenguatge natural. Així mateix, l'article de David Gómez, amb la proposta del concepte de *wikimèdiasfera*, ens mostra que la Viquipèdia forma part, en realitat, de tot un ecosistema molt dens de projectes que, si bé comparteixen elements comuns, també actuen des d'una gran autonomia com a nodes singulars d'una xarxa més extensa. Per últim, l'article de Nathaniel Tkacz analitza les implicacions pràctiques i epistemològiques d'un dels pilars bàsics del sistema normatiu de la Viquipèdia, el punt de vista neutral, i de la seva relació amb un concepte específic de veritat.

Totes plegades, aquestes cinc propostes, són una mostra clara de la versatilitat de la Viquipèdia com a objecte d'estudi per a la recerca acadèmica contemporània en àmbits prou diversos de les ciències humanes i socials. Indirectament, aquests articles posen

en relleu, també, la necessitat de desenvolupar noves recerques, rigoroses i sistemàtiques, d'un dels repositoris oberts de coneixement més importants de la història i, sens dubte, d'una de les majors obres col·lectives de la humanitat.

Referències bibliogràfiques

- BENKLER, Y. (2006). *The Wealth of Networks: How Social Production Transforms Markets and Freedom*. Yale: Yale University Press.
- LOVINK, Geert; TKACZ, Nathaniel (eds.) (2011). *Critical Point of View. A Wikipedia Reader*. Amsterdam: Institute of Network Cultures.
- OKOLI, C. (2009). «A Brief Review of Studies of Wikipedia in Peer-Reviewed Journals». A: *2009 Third International Conference on Digital Society*. Pàg. 155-160.

CITACIÓ RECOMANADA

AIBAR, Eduard; FUSTER, Mayo (2012). «Presentació». A: «Recerca acadèmica sobre la Wikipedia» [dossier en línia]. *Digithum*, núm. 14. UOC, pàg. 2-4. [Data de consulta: dd/mm/aa].
<<http://digithum.uoc.edu/ojs/index.php/digithum/article/view/n14-aibar-fuster/n14-aibar-fuster-cat>>
<http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i14.1473>
ISSN 1575-2275

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

Eduard Aibar

Professor agregat dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC
 Investigador del grup de recerca sobre Administració i Democràcia Electrònica (GADE) de l'IN3
eaibar@uoc.edu
<http://www.uoc.edu/webs/eaibar>

Eduard Aibar és professor agregat dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya i investigador del grup de recerca sobre Administració i Democràcia Electrònica (GADE) de l'Internet Interdisciplinary Institute (IN3) de la UOC. És especialista en estudis socials de la ciència i la tecnologia (Science & Technology Studies, STS). Ha estat professor al Departament de Lògica, Història i Filosofia de la Ciència de la Universitat de Barcelona i investigador postdoctoral al Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (Universitat de Maastricht), als Països Baixos, i al Grup d'Avaluació de Polítiques Científiques de la Universitat de Salamanca. Ha estat vicerector de Recerca de la UOC, director de l'IN3 i director del programa de doctorat en Societat de la Informació i del Coneixement. És coautor amb M. A. Quintanilla, entre altres obres, del llibre *Cultura Tecnològica: Estudios sobre Ciencia, Tecnología y Sociedad* (Barcelona: Horsori, 2002) i de nombrosos articles i capítols de llibre en l'àmbit STS. Actualment dirigeix un projecte de recerca sobre la percepció, les actituds i les pràctiques del professorat universitari respecte a la Viquipèdia.

Estudis d'Arts i Humanitats
 Universitat Oberta de Catalunya
 Av. Tibidabo, 39-43
 08035 Barcelona

Mayo Fuster

Investigadora postdoctoral del Centre Berkman d'Internet i Societat (Universitat de Harvard)
 i de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (UAB)
Mayo.Fuster@EUI.eu
<http://www.onlinecreation.info/>

Mayo Fuster Morell està especialitzada en els camps de comunitats en xarxa, producció del procomú entre parells, moviments socials i polítiques públiques; i també en mètodes d'investigació en xarxa i d'acció-participació. Recentment va concloure la seva tesi doctoral (amb títol *Governanta de les comunitats de creació en xarxa: Provisió d'infraestructura per a la construcció col·laborativa de béns comuns digitals*) a l'Institut Universitari Europeu (Florència) sota la supervisió de Donatella della Porta. Durant el seu doctorat, Fuster Morell va ser investigadora visitant a l'Escola d'Informació de la Universitat de Califòrnia - Berkeley (sota l'auspici de Howard Rheingold) i assistent en el Departament de Comunicació a la Universitat de Stanford. El 2011, Fuster Morell va ser investigadora visitant a l'Internet Interdisciplinary Institute (Universitat Oberta de Catalunya). Actualment duu a terme recerca juntament amb Yochai Benkler al Center Berkman per l'Internet i la Societat a la Universitat de Harvard. Així mateix, es membre de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la Universitat Autònoma de Barcelona, del grup de treball en internet i política del Consorci Europeu de Ciència Política (ECPR), i del comitè d'investigació de la Fundació Wikimedia.

Berkman Centre for Internet and Society
 23 Everett Street, 2nd Floor
 Cambridge, MA 02138

